

Groene Opkikker

IVN – Instituut voor Natuur, Educatie en Duurzaamheid

IVN is een landelijke organisatie met ±180 plaatselijke afdelingen. Het doel van het IVN is de betrokkenheid van mensen bij de natuur en milieu te vergroten, gericht op een duurzame samenleving. Een middel om dit te bereiken is natuur en milieu educatie.

Voor Woerden en omgeving zet een groot aantal vrijwilligers zich daarvoor in door bijvoorbeeld wandelingen en presentaties te organiseren.

Wilt u dit werk steunen, wordt dan donateur voor € 16,00 per kalenderjaar. U ontvangt onze 'Groene Opkikker' 3 maal per jaar. Wilt u meehelpen, staat het lidmaatschap open voor € 20,00 per jaar. Als gezin met meer dan 2 leden betaalt U €25,00. U ontvangt onze 'Groene Opkikker' 3 maal per jaar en het landelijk blad van het IVN Mens en Natuur.

Als je jonger bent dan 18 jaar kan je lid worden van de Jeugdgroep. Je betaalt € 12,50 per jaar en ontvangt onze 'Groene Opkikker' 3 maal per jaar.

Voor meer informatie kunt u mailen naar info@ivn-woerden.nl
Voor informatie zie www.ivnwoerden.nl of onze facebookpagina.

Verdere gegevens treft u op de laatste pagina aan.

Colofon

Groene Opkikker

Digitale informatie
Afd. IVN-Woerden en omgeving.

No. 2018 – 3

Redactie

Joke van Aarst-Volkers
Janny Kruitbosch-Vulpen
Wout Nagel

De redactie verandert soms iets in uw tekst, doel: meer leesplezier.

Redactieadres

v. Hogendorplaan 7
3445 CG Woerden
Tel. 0348 41 57 88

E-mailadres

javolkers66@gmail.com
janny51.kruitbosch@gmail.com
w.nagel@gmail.com

Foto's

Redactie
(tenzij anders vermeld)

www.ivnwoerden.nl

Foto's

Redactie
(tenzij anders vermeld)

www.ivnwoerden.nl

**Kopij vóór 28 december
2018**

3 Redactie

- 3 Het is weer voorbij..
- 3 Nieuwe leden

13 InBredius/Landgoed

- 13 Stekjes verkoop IVN
- 13 Hofstede overgedragen

18 Van leden en donateurs

- 18 Zaden aanvragen
- 19 Hoornaar of Paardenwesp
- 19 Ruim baan voor de oorworm

4 Bestuur

- 4 Wat was het warm

14 Educatieve Tuin

- 14 Ons jaarlijkse uitje

21 NatuurNetNieuws

- 21 Pijptorkruid
- 21 www.plantennamen.info
- 22 Bodemdierendagen

6 Agenda

- 6 Tot en met maart 2019.

15 Voor u gelezen

- 15 Vleesetende plant
- 15 Buxussen opgelet
- 16 Wildplukken

22 Om te onthouden

- 22 www

7 Jeugdnatuurgroep

- 7 Buitenbanjers/Plus
Van mei t/m juli

18 Column

- 18 Nazomeren

23 Organisatie

Het is weer voorbij die mooie zomer

In de mooie september maand is er nog veel te zien in de natuur, ook als redactie werden we verrast, met een mooie salamander

terwijl we met de Groene Opkikker aan het werk waren.

Deze salamander wilde graag binnen zijn na de regendag, waarbij de tunnels in Woerden die regen niet zo snel

konden verwerken. Ook insecten waren er te zien, zoals de bijenwolf waargenomen op Canadese guldenroede? Is het echt een bijenwolf of heeft dit insect een andere naam.

Wie weet het antwoord? Zie foto.

De redactie heeft weer geprobeerd om een nieuwe interessante Groene Opkikker te maken. Van het bestuur deze keer een artikel van de (waarnemend) voorzitter André van Kleinwee over de afgelopen zomer(vakantie) en de bijbehorende natuurverschijnselen.

De agenda is nog wel beperkt, maar hou de website, AD Groene hart, Woerdense Courant en/of facebook in de gaten voor activiteiten.

Uiteraard weer de gebruikelijke leuke verslagen van de Buitenbanjers en Buitenbanjers Plus met dank aan André. Helaas is de rubriek 'Ik daag u uit' niet gevuld. Wie schrijft

de volgende keer een stukje? Coördinatoren misschien?

Ook heeft Romy Langeraar weer een nieuwe column geschreven over de natuurbeleving van haar dochtertje van 1 jaar.

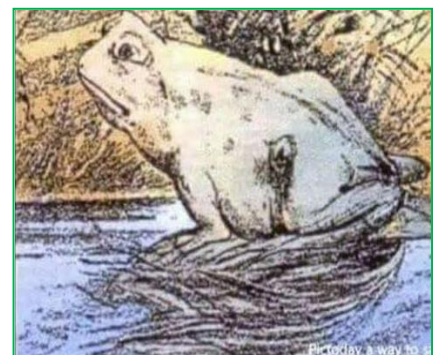
Het Oogstfeest komt er ook weer aan op zondag 30 september met de gebruikelijke stekjesmarkt. Vanuit de coördinatoren heeft Cock Le Grand een bijdrage geleverd over de afsluiting van het seizoen met een uitstapje van de vrijwilligers.

In de rubriek 'Voor u gelezen' staat een interessante bijdrage over de vleesetende plant.

In de rubriek van leden en donateurs deze keer een stukje over de hoornaar en de oorwurm. Goed om te weten.

Van NatuurNetNieuws zijn er enkele wetenswaardigheden overgenomen.

Al met al meent de redactie weer een leuk blad voor u te hebben gemaakt en wij wensen u veel leesplezier

Deze kikker sprong ons tegemoet en een ander beest liep hard weg!

Foto voorblad: Cock Le Grand

Nieuwe leden

Jesse Fanggiday als jeugdlid.
Dhr. Ruud Niewold als lid.

Welkom bij IVN Woerden.

Wat was het warm

Bij het lezen van deze 'Groene Opkikker' zijn we de extreme warmte van de zomer alweer een beetje vergeten. Wat was het warm; de ventilatoren waren niet aan te slepen, airco bedrijven hadden toptijden. Dagelijks in het journaal hoorden we termen van watertekort en nog hogere temperaturen. Ook de natuur had het zwaar; bomen en struiken lieten het blad vallen of werden geheel bruin. Dit was vooral het geval op de hogere delen in het land. In de lage polders van het 'Groene Hart' was dit in een mildere vorm, maar de gevolgen waren hier en daar wel zichtbaar.

Van vlinders weten we dat ze houden van warmte, maar er waren weinig soorten te zien in het veld en in de tuin. Nu hebben vlinders drie elementen nodig, t.w. warmte, een nectarplant en een waardplant. Vlinders als kleine vos, dagpauwoog en atalanta hebben als waardplant de grote brandnetel nodig. Door de extreme warmte zijn brandnetels verdroogd en hebben rupsen het loodje gelegd. Hopelijk wordt dit in het najaar nog weer een beetje goed gemaakt.

De zomervakantie is voor vele verenigingen een rustige periode, ook voor het IVN-Woerden. Als bestuur zijn we in deze zomerperiode een aantal keren bij elkaar geweest om het privacy beleid voor onze vereniging op papier te zetten. Het concept is klaar en wordt eerst met de coördinatoren besproken voor een definitieve versie. Daarna wordt het toegestuurd naar de leden en donateurs. Jaarlijks zal dit onderwerp terugkomen op de agenda van de jaarvergadering.

De volgende uitdagingen zijn het maken van een nieuw beleidsplan, aanpassingen van de statuten en het huishoudelijk reglement. Achter de schermen wordt er al gewerkt aan het beleid voor de vereniging.

In het veld zijn de verschillende werkgroepen, die het werk van het IVN zichtbaar maken. Ik hoop dat er na de zomervakantie door alle werkgroepen weer leuke natuurbelevingen en activiteiten worden georganiseerd voor leden, donateurs en het grote publiek.

Als daar steun van het bestuur bij nodig is, horen we dat graag.

André van Kleinwee
Waarnemend Voorzitter

RDK Boomverzorging en Tuinonderhoud

- Boomverzorging
- Boom veiligheids inspecties en advies
- Vel rooi en bos werkzaamheden
- Tuin aanleg en onderhoud

Robert de Koning- waarder
www.rdkboomverzorging.nl

 Rdkboomverzorging

06-24920317

Oktober

3 oktober (woensdag) - Plantenwerkgroep

Van 20.00 tot 22.00 uur. Meer informatie bij [Joke Vesseur](#).

6 oktober - Buitenbanjers

Van 10.00 tot 12.00 uur. Wat we gaan doen blijft nog een geheim. Meer informatie bij [Andre van Kleinwee](#).

31 oktober (woensdag) - Plantenwerkgroep

Van 20.00 tot 22.00 uur.

November

3 november - Buitenbanjers

Van 10.00 tot 12.00 uur. Wat we gaan doen blijft nog een geheim.

10 november - Werkgroep Landschapsbeheer

We beginnen om 10.00 uur met de klus, vooraf een kopje koffie in het NME Centrum InBredius (Kievitstraat 42, klein stukje park inlopen). Een korte pauze om 12.15 uur, wij zorgen voor koffie/thee. Zorg zelf voor je boterham. Om ongeveer 14.00 uur stoppen we.

Zelf voor goede werkkleding zorgen en een helm is verplicht. Er zijn helmen beschikbaar. Dit geldt voor alle data. Meer informatie bij erwin.meijer@ziggo.nl.

We gaan werken aan de geluidswal van het Landgoed Bredius

28 november - Plantenwerkgroep

Van 20.00 tot 22.00 uur.

December

1 december - Buitenbanjers

Van 10.00 tot 12.00 uur. Wat we gaan doen blijft nog een geheim.

8 december en 15 december - Werkgroep Landschapsbeheer

We beginnen om 10.00 uur met de werkzaamheden. Rond de middag koffie/thee en we stoppen ongeveer 14.00 uur. De locatie is Hoeve Voorbreed Rietveld 128

Zelf voor goede werkkleding zorgen en een helm is verplicht. Er zijn helmen beschikbaar.

2019

Januari

12 januari - Werkgroep Landschapsbeheer

We beginnen om 10.00 uur met de werkzaamheden. Rond de middag koffie/thee en we stoppen ongeveer 14.00 uur. Locatie Landgoed Bredius

Februari

9 februari Werkgroep Landschapsbeheer

Locatie Stuffken Breeveld 18 B

Maart

9 maart Werkgroep Landschapsbeheer

Locatie Landgoed Bredius

Buitenbanjers mei

Als leiding hebben we een aantal weken gewerkt aan een levend ganzenbord met natuuro opdrachten en natuurvragen. In verband met de meivakantie hadden we de activiteit verplaatst naar de 2de zaterdag om zoveel mogelijk Buitenbanjers mee te laten doen. De meivakantie duurde twee weken, daarom waren er een aantal Buitenbanjers helaas niet bij deze activiteit. In het Buitenbanjerterrein hadden we 20 nummers uitgezet en werd er gespeeld met twee teams. Met een rubberen grote dobbelsteen werd er gegooid en daarna de vragen en opdrachten uitgevoerd. Het spel vonden de Buitenbanjers zo leuk dat het nogmaals werd gespeeld, maar dan individueel.

Buitenbanjers Plus mei

In het Buitenbanjergebied hebben we beheerwerkzaamheden uitgevoerd. Jelle en Ruben waren met pinksterkamp en dus niet van de partij. De graspaden en het riet langs de bruggen waren gemaaid. De wilgenstekken die in de afgelopen winter geplant zijn, werden vrij geknipt. Met de bosmaaier werd het hoge gras aangepakt en na afloop lag ons gebiedje er weer keurig bij.

Buitenbanjers juni

Vanaf het station zijn we op de fiets naar de natuurplas in Snel en Polanen gegaan. Bij de uitkijktoren werden de fietsen geparkeerd en uiteraard de toren beklommen. In het riet zongen vele rietzangers en kleine karekieten. Halverwege het wandelpad zagen we bij de oeverwaluwenwand de zwaluwen in- en uitvliegen om hun jongen te voeren. De grauwe ganzen waren duidelijk in de rui. Vele ganzenveren lagen op het pad en de grootste werden opgeroepen voor thuis. Sommige Buitenbanjers hadden er zoveel dat er een indianentooi van gemaakt kon worden.

Buitenbanjers Plus juni

We zijn in juni in het Buitenbanjersterrein bezig geweest met het beheer van ons terreintje. De grote gazonmaaier was weer gerepareerd en kon ingezet worden om de graspaden te maaien. Het overhangende gras en riet bij de bruggen en langs de graspaden is geknipt. Met de bosmaaier zijn enkele stukjes grasland gemaaid. Leuk om te vermelden is dat, na vele jaren van afwezigheid, op het landgoed Bredius de kleine karekiet weer terug is. Deze vogel zit in het riet in het Buitenbanjer-gebied, maar ook een bloeiende rietorchis in ons terrein en dat is toch uniek. Daar doen we het voor.

Deze ochtend is Femke in het zonnetje gezet, omdat ze vijf jaar Buitenbanjer is en dat is een IVN speldje waard.

Femke krijgt de IVN speld voor 5 jaar Buitenbanjer. TOP

Buitenbanjers juli

In de maand juli zijn we met de trein naar Gouda gereisd. We hebben daar een groot deel van de dag doorgebracht in de natuurspeeltuin van het Steinse Groen. Een plek waar je heerlijk kunt ravotten, in bomen klimmen, beestjes zoeken of gewoon met water en zand kunt spelen. Het weer was geweldig en iedere Buitenbanjer vermaakte zich prima en zeker ook de leiding. Rond 15.00 uur waren we weer terug in Woerden. Na deze activiteit begon de zomervakantie en in september gaan we weer starten met leuke natuuractiviteiten.

Buitenbanjers Plus juli

Met de Buitenbanjers Plus groep is er de derde zaterdag van de maand een activiteit. In verband met de zomervakantie heb ik voor de Plus groep begin juli een gezellige avond georganiseerd in ons Buitenbanjeterrein. Een paar flessen frisdrank, chips en borrelnootjes verhoogden de gezelligheid. Femke had koekjes meegebracht en Jelle zorgde met zijn gitaar voor de muzikale omlijsting. We hebben gesproken over het komende programma na de zomervakantie. Na deze gezellige avond en live muziek had ik een overleg met het bestuur van de Stichting Landgoed Bredius (SLB) over het vogelscherm in het Buitenbanjeterrein. Het beviel me niet, dat dit project in maart plotseling door het bestuur van de SLB afgeblazen werd. Na mijn verhaal en enkele kleine aanpassingen aan het toekomstige vogelscherm gaan we met de Plus groep in september alsnog starten met het vogelscherm.

Tekst en foto's André van Kleinwee

Stekjesverkoop IVN

Voor wie de tuin wil aanvullen met nieuwe stekken van "blijje bijen planten"
o.a. ezelsoor – dropplant – brunel – ijzerhard - malva – beemdkroon – heelblaadje enz.

Foto Cock Le Grand

Tot de 30e aan de kraam

Romy Langelaar, Ester Goddijn en Cock Le Grand.

Bij het Oogstfeest op 30 september vanaf 13.00 uur bij InBredius staan wij met stekken voor o.a. de bijen en de vlinders.

Voor elke klant is er gratis zakje zaad van vaste en twee jarige planten. Is nu te zaaien (de natuur zaait zich immers nu ook uit) of in het voorjaar.

Inhoud van de zaden: ijzerhard – blauw verbena – blauwe knoop – judaspenning – morgenster enz.

De volgende planten zijn belangrijk voor vlinders, bijen en insecten. Drachtplanten leveren voedsel aan insecten en op waardplanten leggen vlinders hun eitjes.

Ook zal er materiaal of tips te verkrijgen zijn om deze dieren in de tuin te behouden door bijvoorbeeld nestgelegenheid aan te bieden.

Hofstede overgedragen aan Stichting Hofstede Batestein

De Stichting Hofstede Batestein en de gemeente Woerden hebben op 15 augustus 2018 de opstalovereenkomst ondertekend voor de overdracht van de Hofstede Batestein. Ook hebben beide partijen een leningsovereenkomst ondertekend en staat de gemeente garant voor een lening. Op deze manier heeft de stichting voldoende zekerheid om te kunnen starten met de restauratie.

Deze ondertekening is een belangrijke stap in het proces om de Hofstede in oude glorie te herstellen en een functie te geven in de Woerdense samenleving. Dit proces begon in 2015, toen de gemeente de hofstede aankocht. Op dat moment waren al veel verbeteringen in het landgoed aangebracht, zoals het opknappen van de paden en het groen alsook het vakkundig snoeien van de hoogstamfruitbomen en de aanleg van de moestuin. Activiteiten waarin Stichting Landgoed Bredius het voortouw nam. Het herstel van de monumentale Hofstede Batestein wordt gezien als een kroon op dit werk. De Stichting Hofstede Batestein heeft tot doel de restauratie en instandhouding van dit rijksmonument.

Levend hart

Gerard Lieverse (voorzitter Stichting Hofstede Batestein): "Met de restauratie van de Hofstede en de komst van een leuk restaurant voor iedereen, wordt de Hofstede weer het levend hart van het landgoed en een mooie plek om elkaar te ontmoeten en om te recreëren. Daarmee is dan tevens een stevige basis gelegd voor het behoud van het monument op de lange termijn."

Arthur Bolderdijk (wethouder gemeente Woerden): "Na alle inspanningen van de laatste jaren is dit een belangrijke mijlpaal. De restauratie van de markante boerderij komt hiermee steeds dichterbij.

De gemeente, maar bovenal de leden van de stichting, hebben er hard aan getrokken om deze markante boerderij voor Woerden te behouden. Door een goede samenwerking tussen stichting, ambtenaren en de gemeenteraad maken we dit nu samen mogelijk.”

De volgende stap is de omgevingsvergunning, waarvoor de procedure inmiddels loopt. Daarna volgt de aanbesteding en kan met de restauratie worden begonnen.

Aankoop

In 2008 werd de Hofstede Batestein grotendeels door brand verwoest. Om dit rijksmonument van de ondergang te redden, heeft de gemeente het pand in 2015 gekocht. Daarbij zag de Stichting Landgoed Bredius ook kansen voor een groter project: het aantrekkelijker maken van het entreegebied van het Landgoed Bredius. Ook deze plannen worden momenteel uitgewerkt.

Educatieve Tuin

Ons jaarlijks uitstapje

Met de acht vrijwilligers van de Educatieve Tuin hadden we van NME op zaterdag 30 juni weer het jaarlijks 'tuinuitje'. Dit jaar zijn we op bezoek geweest bij de IVN-bostuin in Almere Haven.

Om half tien zaten we aan een heerlijk bakkie koffie met zelfgemaakte appeltaart.

We werden hartelijk ontvangen door de enthousiaste IVN-ers Jan en Irma, die o.a. de Bostuin onderhouden.

Een heerlijke lunch werd verzorgd door personen met een beperking en met ondersteuning van Triade.

Een wandeling langs vele soorten notenbomen en begeleid door Jan en na afloop thee drinken in de boomgaard. Er was keuze uit vele soorten zelf- gedroogde theesoorten door een zelfgemaakte droger.

Met stekjes van Irma namen we afscheid en hadden we genoten van een heerlijke gezellige dag. Cock Le Grand, coordinator

Vegetarische vleesetende plant?

Gespot in ons Brediuspark.

Dat we in Woerden héél veel mooie planten hebben, weten we, maar wist je ook dat er vleesetende planten groeien in de stad?

Als je weleens door het Brediuspark loopt, heb je de gele bloemetjes vast al eens gezien in de sloten. Dat is dus de vleesetende plant blaasjeskruid. Wees gerust, want ze eten geen grote dieren of mensen op. Je kunt dus gewoon lekker blijven wandelen en picknicken in het park.

Vegetarische vleesetende plant?

Maar wat vangen ze dan, vliegjes of muggen? De plant heeft het allerliefst algen en stuifmeel, blijkt uit een onderzoek uit 2014 van Oostenrijkse wetenschappers. Het is toch geen vlees? Inderdaad, maar uit het onderzoek blijkt dat de plant dit het meeste eet, maar ze eten ook kleine insecten. Eigenlijk eten ze alles wat klein genoeg is om te eten.

Meer over het onderzoek lees je [hier](#).

Wat voor plant is het?

De plant heeft kleine blaasjes waaruit een tastdraadje groeit. Als bijvoorbeeld een insect hieraan komt, zuigt de plant de prooi naar binnen en wordt het diertje verteerd. O ja, en wat ook nog heel grappig is, is de Friese naam voor Blaasjeskruid: Fûkjeplant.

André v Kleinwee

Buxussen opgelet: de mot opent weer de aanval

Heb je net de buxusmot uit de zwaar aangetaste buxusstruik verdreven, zit de plant weer vol. Tot drie keer per jaar kunnen de buxusmotten toeslaan. „We zijn er nog niet vanaf”, waarschuwt de Goudse stadsecoloog André van Kleinwee. De kleine exoot grijpt woest om zich heen en laat van de buxussen in het Groene Hart geen spaan heel.

Voornamelijk in particuliere tuinen en op begraafplaatsen ziet het wit van de door buxusmot aangetaste struikjes en heggen.

„Op openbare terreinen kom je niet veel buxusplanten tegen”, Het zijn mooie planten, maar ze vergen veel onderhoud.

Enkele keren per jaar slaat de mot toe en grijpt woest om zich heen. Als niet bijtijds wordt

ingegrepen wordt buxus kaalgevreten. „Het op tijd en met de hand weghalen van de rupsen is het meest effectiefst en milieuvriendelijk. Als je een grote haag van buxus hebt, kun je een biologisch bestrijdingsmiddel gebruiken. Pak het in ieder geval aan, want het voorkomt dat ook andere buxussen in de buurt eraan gaan

„Daarnaast speelt op dit moment verdroging een grote rol. Als de planten afgelopen warme en droge maanden geen water hebben gehad, zijn ze niet meer te redden.“ Buxusstruikjes hebben een uitgebreid maar oppervlakkig wortelstelsel en leggen daarom bij droogte al snel het loodje. Als de buxus nog groen genoeg is, zijn er nog mogelijkheden om de plant te redden van de vraatzucht van de rupsen. De wortels immers blijven onaantast. De plant kan het overleven als hij voldoende meststoffen krijgt en tot het hout wordt teruggesnoeid. Een buxus gaat niet zomaar dood, maar als de buxusmot zich bij voortdurend aan de plant te goed blijft doen, houdt hij het uiteindelijk niet vol.

Snoeiafval

En wat te doen met het snoeiafval of het compleet verwijderen van een aangetaste buxusplant? In Woerden heeft het zelfs tot raadvragen geleid. Moeten de struiken in de tuin van de eigenaar verbrand worden of kunnen ze in afgesloten grijze zakken aangeleverd worden bij het Stads erf. Ook andere gemeenten worstelden hiermee.

Uiteindelijk wordt het snoeiafval van de aangetaste buxussen gezien als restafval, vanwege de verspreiding van de rupsen, larven en eitjes. De plastic zak kan, in Woerden althans, gratis worden ingeleverd.

Overgenomen uit A.D. Groene Hart, auteur Rik Sneijder.

Wildplukken

De een zegt wel doen, volgens de ander liever niet. Voedsel in het wild zoeken hoort bij ons, we hebben het altijd gedaan. Maar is het nu nog nodig, de supermarkten liggen immers vol met voedsel? Ik begrijp dat er weerstand is. Het wildplukken is een hype en er komen steeds meer georganiseerde wandelingen en workshops in alle prijsklassen. Zelfs chef-koks hebben het ontdekt en zoeken steeds meer naar bijzondere en onbekende planten die eetbaar (zouden) zijn. Planten in het wild plukken en daarmee koken geeft een vrolijk gevoel, want het is gratis en het is gezond. Het mag officieel niet, en in beschermde natuurgebieden doe je het natuurlijk niet. Zelfs bramen plukken schijnt onder stropen te vallen, maar ik denk dat velen kunnen beamen dat het een van de fijnste jeugdherinneringen is.

Houd de regels in acht en respecteer de natuur. Gebruik in beginsel de bekende planten zoals paardenbloem en brandnetel.

Uit onze groenten zijn waardevolle stoffen weggekweekt. Veel soorten gaan steeds vlakker smaken omdat we gemiddeld meer van zoet houden dan van bitter. Denk aan de witlof van vroeger en nu, de bittere smaak is verdwenen. Of radijsjes ... ik herinner me nog dat de tranen in m'n ogen sprongen, zo scherp smaakten ze. Nu smaken ze naar water. Maar die stoffen hebben ook een functie in je lichaam. Dus door zo nu een dan eens een wilde plant te eten, zeker in het voorjaar, krijg je een goede aanvulling

Het allermooiste is als je in je eigen tuin wilde planten de ruimte geeft. Als je 'gewone' planten als zevenblad, paardenbloem en brandnetel als (gratis) groenten bekijkt, ervaar je ze misschien minder als plaag.

Voor deze planten geldt: blad is eetbaar tot ze gaan bloeien. En dan kun je nog de bloemen eten. Als je van de paardenbloem telkens weer de jonge groene blaadjes plukt voor in je salade, zal hij niet zo snel in de bloei schieten. Gebeurt dat toch, eet dan ook de bloem op en voorkom zo dat er zaad wordt gevormd.

Bij zevenblad ook steeds maar weer de blaadjes blijven afplukken, niet proberen ze uit te trekken, uiteindelijk put je de plant uit. De bloemen plukken, deze zijn ook lekker en staan ook mooi in de vaas.

Als je de topjes van de brandnetels gebruikt, komen er weer nieuwe en stel je de bloei ook uit. Deze planten bevatten waardevolle vitamines en mineralen.

Een heel simpel, maar smaakvol receptje voor twee personen:

Pasta met brandnetelsaus

Pluk (met een handschoen) ongeveer een vergiet vol met de topjes (bovenste 4 blaadjes) van brandnetels die niet bloeien. Laat de vergiet even buiten staan zodat eventuele beestjes kunnen vluchten.

Recept

Brandnetel kun je net als spinazie gebruiken, het heeft een wat kruidiger smaak.

Ingrediënten:

een vergiet vol brandneteltopjes

150-200 gram pasta (ik gebruik fusilli, daar blijft de saus mooi aan hangen)

olijfolie, scheutje

1 sjalotje, fijngehakt

2 teentjes knoflook, fijngehakt

2 flinke eetlepels pesto (potje)

4 zongedroogde tomaatjes, fijngesneden (potje)

peper en zout

2 eetlepels zonnebloempitjes, geroosterd in een droge pan

De brandnetels in de vergiet overgieten met kokend water, dan is de prik eraf en zijn ze schoon.

Kook de pasta.

Verhit de olie in een wok of hapjespan en fruit de sjalot een paar minuten, voeg de knoflook toe.

Voeg de uitgelekte brandnetels toe, al roerende laten slinken en dan kort met de staafmixer

pureren. Roer er de pesto en tomaatjes door en naar smaak peper en zout.

Meng de gare pasta door de brandnetelsaus, schep op twee borden, en strooi er de zonnebloempitjes over.

Angelika Lukas

Uit Inktzwam van IVN afdeling, IJssel en Gouwe.

advertentie

Tuinderij De Groenteboer

biologische groenten, fruit & bloemen
vers van het land

Welkom!

Elke zaterdag verkopen wij onze groenten ook op de
streekmarkt, 9 – 17 uur, Woerden

www.tuinderijdegroenteboer.nl

Nazomer

Zittend op de krakende schommelstoel, ligt mijn dochter zoet in mijn armen haar fles te drinken.
Ik kijk naar buiten waar het avondlicht al invalt. Wat zal ze deze nacht weer dromen? Het was weer een mooie zomerdag. Eigenlijk vind ik het meer een mooie nazomerdag. Heerlijk, kom maar op met de herfst. Toch wil ik nog even een paar dingen zeggen over de zomer, onze eerste zomer als gezin.

Foto Adri de Groot

We hebben hem voornamelijk buiten beleefd, tussen de planten, onder de parasol en met onze voeten in een badje. Onze dochter kruipt de hele tuin door al snoekduikend op de bloemetjes om er eens flink aan te trekken of even te proeven. Alle musjes met hun jongen werden flink nagewezen en ook de kauwtjes met hun jongen mochten in onze tuin komen drinken. Allemaal lesmateriaal voor onze kleine meid. Ondertussen heeft ze geleerd om de plantjes te aaien. Dit gaat natuurlijk niet altijd goed en er verdwijnen heel wat bloemetjes in haar vuistje, maar ze bewondert ze allemaal. Miertjes, spinnetjes en lieveheersbeestjes, ze wil ze het liefst van héél dichtbij ervaren. Het liefst zit ze in de deurpost. Met haar voetjes netjes op de mat, want ze durfde de drempel nog niet af. Pratend en lachend bewondert ze de tuin van een afstand. Samen ontdekken we alle rupsjes in de boekweit, de bijen en de hommels op de lavendel. Ze vindt het allemaal mooi en fluistert ze toe en bang dat is ze niet. Heerlijk die onbevangenheid van een kind. Op vakantie hebben we de meeste tijd met onze rug op het picknickkleed gelegen. Dat kleed ging overal mee naar toe, niet dat ze er op bleef zitten, want *ontdekken* zit in een baby's aard. Wijzend naar de bomen en wolken vertelde ze ons op haar manier hoe mooi ze het vond. Ze werd er stil van en keek er met echte verwondering naar. Vooral als de wind door de bomen waaide. Ze wijst en kijkt ons aan en vertelt. Wat zal ze toch beleven, wat zal ze toch dromen? We zijn klaar voor de herfst. We hopen dat hij aangenaam wordt, zodat de deur toch nog open kan blijven. De herfst brengt ook een fijne tijd. Samen fietsen door de bossen, eikeltjes zoeken, paddenstoelen bekijken en de mooie zwermen van de spreeuwen bewonderen. Het wordt onze eerste herfst als gezin. De fles is op en ze rekt zich uit. Ze kruipt nog dichterbij in mijn armen en ik leg haar met moeite weg in haar bedje. Dromend draait ze zich om en slaapt lekker verder. Zal ze het ook ruiken dat de herfst er aan komt? Hoe zal ze hem gaan beleven, wat zal ze dan toch dromen. We gaan het samen bewonderen en verwonderen.

Romy Langelaar.

Van leden en donateurs

Zaden aanvragen

Grote Pimpernel (Sanguisorba officinalis)

Een prachtige vaste plant met geveerd blad.

De wortel heeft goede bloedstelpende werking, vooral gedroogd.

Kleur rose/rood

Hoogte 1.30 m-1.50 m

Bestuiving/nectar de bijen en zweefvliegen

Waardplant voor het pimperlblauwtje een zeer bedreigde vlindersoort

Zaaien vanaf september – oktober in de volle grond - volle zon tot halfschaduw

Zaden aanvragen bij Cock Le Grand : stuurt u svp ook een aan uzelf gerichte en gefrankeerde envelop mee voor terugzending.

Mevr. C. Le Grand

Van Teylingenweg 13

3471 GA Kamerik

Hoornaar of Paardenwesp

Blijf uit de buurt van het nest!

In de Educatieve Tuin van InBredius zit in een holte van de appelboom een nest van de *hoornaar*. Deze is met lint afgezet, zodat de bezoekers er niet te dicht bijkomen.

Hoornaars zijn niet agressief en zolang u maar uit de buurt van het nest blijft, zal er niets gebeuren. Het is ook niet nodig om deze wesp te bestrijden volgens stadsimker Chris van Iersel. Hoornaars zijn twee keer zo groot als een wesp, maar eigenlijk zeer vredelievende insecten, die bijna nooit mensen aanvallen. Wanneer dit wel gebeurt, is het nest verstoord geweest door de mens. De hoornaar zal vanaf zijn nest dan uiteraard fel gaan reageren.

De hoornaar is niet geïnteresseerd in zoetigheid, maar let wel op vallend fruit. Zij vangen vooral andere insecten, zoals muggen en vliegen en zijn van belang voor de bestuiving van planten. Het nest wordt gemaakt van cellulosevezels die van bomen worden geknaagd.

Cock Le Grand

Ruim baan voor de oorwurm

Een van de grootste luizenverdelgers is de oorwurm.

Omstreeks april/mei verlaten de insecten hun winterholletje in de grond. Ze gaan op zoek naar een geschikte schuilplaats in een boom of struik waarin ze zich overdag kunnen verstoppen, want van licht houden ze niet. 's Nachts echter gaan ze op luizenjacht.

En jagen dat kunnen ze! In het vroege voorjaar wanneer luizenplagen een probleem vormen, zijn ze veel betere opruimers dan de lieveheersbeestjes. Deze overwinteren in veel geringere aantallen en moeten eerst eitjes leggen. Hieruit verschijnen vraatzuchtige larven van de lieveheersbeestjes en dat zijn ook eersteklas luizenjagers.

Foto Cock Le Grand

Intussen is het vaak al juni/juli en uw luizenplaag kan dan al behoorlijk uit de hand zijn gelopen. Neem een terracotta potje, doe er wat stro in en hang deze ondersteboven bij de plant die gevoelig is voor de luis.

Daarom ruim baan voor de oorwurm

Tekst Cock Le Grand.

Foto Koos van Brakel.

Natuurwinkel Woerden

**VOOR AL JE
BIOLOGISCHE
BOODSCHAPPEN!**

*een ruim assortiment
heerlijke kazen en
vers brood, dagelijks
verse groente en fruit*

WWW.NATUURWINKELWOERDEN.NL

NATUURWINKEL WOERDEN
Nieuwstraat 3-5
3441 EA Woerden
Tel. 0348 - 418 882

ma	gesloten
di t/m do	09.00-18.00 uur
vrij	08.30-20.00 uur
za	08.30- 17.00 uur

**NATUUR
WINKEL**

je bent wat je eet

Pijptorkruid

Pijptorkruid is een klein, onopvallend plantje dat graag met z'n voeten in het water staat op zonnige plaatsen, in beweide, zompige oevervegetaties langs sloten en poelen. Het groeit op natte, voedselrijke, vaak kalkhoudende grond en in ondiep zoet of zwak brak water met een bodem van zand, leem, veen of klei. Het komt vrij algemeen voor in het westen, in laagveengebieden en in het noordelijk zeeleigebied. Het is vrij zeldzaam in het oosten en midden en zeer zeldzaam in Zuid-Limburg en Flevoland.

'Pijp' in de naam van het plantje verwijst naar de stengel van deze plant die hol is (als een pijp). In Friesland noemt men het plantje ook wel Holkrûd. 'Tor' naar torren en kevers die vaak worden aangetroffen in de stengel, met name het *Gestreept moerashaantje* = *Torkruidhaantje*.

Pijptorkruid behoort tot de schermbloemfamilie (bedektzadige planten met holle stengel). Deze familie bevat enkele zeer giftige soorten zoals de gevlekte scheerling en dodemansvingers. Maar ook zeer nuttige planten zoals anijs, karwij, peterselie, pastinaak, wortel en venkel. Pijptorkruid heeft daarom de bijnaam watervinkel.

Het is een meerjarige plant met geurende, witte tot lichtroze minibloempjes (juni tot september) die op dikke, holle, aan knopen wortelende, gegroefde

stengels staan. Meestal staan zo'n twee tot vier schermpjes in de bloeiwijze bij elkaar, maar zonder elkaar te raken.

De buitenste bloemen van zo'n schermpje hebben grote witte tot lichtroze kroonbladen. De binnenste bloemen zijn veel minder opvallend met kleinere kroonbladen. De bladeren zijn weinig opvallend, de eironde vruchtjes zijn zo'n kleine 4 mm groot.

Hoe komen planten aan hun naam?

Carl Linnaeus (1707-1778) bedacht een systeem waarin hij de natuur in drie rijken verdeelde (stenen-, planten- en dierenrijk). Daarna deelde hij deze rijken in klassen, ordes, geslachten en soorten. Er ontstonden wetenschappelijke namen. Elke botanicus of plantenliefhebber heeft hier nu nog profijt van. Op deze site is te zien wat al deze namen betekenen. Zowel de Nederlandse namen, de wetenschappelijke namen en namen in andere talen.

Foto links: klein springzaad

De lijst met namen in alfabetische volgorde is heel handig, aan te klikken en bevat veel informatie per plant.

<https://www.plantennamen.info>

Bodemdierendagen 2018

Welke 'bodemschatjes' leven er allemaal in jouw tuin?

Vorig jaar waren het niet de pissebedden die in de meeste Nederlandse tuinen zijn gezien, maar stonden de spinachtigen op nummer 1, op de voet gevolgd door de regenwormen.

Voor een safari hoef je niet naar Afrika! Duik gewoon je tuin in en ontdek hoeveel er leeft in de grond. Van loopkever tot miljoenpoot, en van mier tot regenworm. Ook dit jaar gaan we weer op zoek in het hele land, en wel van 27 september tot en met 4 oktober 2018. 'Meegraven' kan in je tuin, op je balkon of op het schoolplein. Je kunt trouwens ook het 'weerexperiment' doen dat op deze site staat (de Keukenpapierproef). Klik dan [hier](#). Duik ook eens in de 'raar-maar-waar' weetjes. Zoals: was een naaktslak altijd al naakt? Welke bodemdieren houden van zon en welke van regen? Wat gebeurt er bij storm of bij kou? Ontdek het [hier](#).

Om te onthouden

WWW

www.ivn.nl

www.ivn.nl/woerden

www.groen-natuurlijk.nl

www.slimwoner.nl

www.inbredius.nl

www.birdfocus.nl

www.hugokotestein.nl

www.sovon.nl

www.ravon.nl

www.eis-nederland.nl

www.nmu.nl

www.vogelbescherming.nl

www.dekievitharmelen.nl

www.mycologen.nl

www.odin.nl

www.vogeldagboek.nl

www.padden.nu

www.bewustbiologisch.nl

www.telmee.nl

www.veldwerkwinkel.nl

www.vogelgeluid.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.vlinderhof.com

www.zaadgoed.nl

www.landgoedbredius.nl

www.naturetoday.com

Bestuur

Voorzitter (waarnemend)	Andre van Kleinwee		andrevankleinwee@ziggo.nl
Secretaris	Wout Nagel Vaartuigenlaan 64 3448 WP Woerden	06-22926472	ivnsecretariaat.woerden@gmail.com w.nagel@gmail.com
Penningmeester	Henk Veldhuyzen		hr@veldhuyzen.net
Bestuurslid	Gerrie Epping		gerrie.epping@vanmuijen.nl
Bestuurslid	Romy Langelaar		romylangelaar@gmail.com

Vertrouwenspersoon Astrid Zaal 06-21381977

Coördinatoren van de Werkgroepen:

Cursussen en lezingen	Vacant		
Educatieve Tuin/ stekjesmarkt	Cock Le Grand	0348-402753	c.le.grand@hotmail.com
Excursies voor leden en donateurs	Vacant		
Gidsenwerkgroep	Vacant		
Jeugdnatuurgroep	André van Kleinwee	0348-422962	andrevankleinwee@ziggo.nl
Landschapsbeheer	Erwin Meijer	0348-432530	erwin.meijer@ziggo.nl
Natuurkoffer	Cock Le Grand	0348-402753	c.le.grand@hotmail.com
NME Scholenwerkgroep	Joke Vesseur	0348-415853	joke.vesseur@planet.nl
Plantenwerkgroep	Joke Vesseur	0348-415853	joke.vesseur@planet.nl
Publiciteit	Ben Vermeij	0348-415309	b.vermeij@ziggo.nl
Redactie	Joke van Aarst	0348-415788	javolkers66@gmail.com
Vlinder- en libellenwerkgroep	Vacant		
Vogelkijkgroep	Arwin den Boer	0348-445152	aa.den.boer@hetnet.nl
Websitebeheer	Vivian Boers	06-42060712	Vivian_boers@hotmail.com
Zondag- en woensdag middagopenstellingen InBredius 13 uur tot 16 uur	Lisa van Hemert		lisavanhemert@hotmail.com

Leden / Donateurs:

Contributie 2018 per kalenderjaar	als lid, €20,00 als donateur, €16,00 als jeugdlid, €12,50 gezin met meer dan 2 personen €25,00	Banknummer IVN Woerden: NL 87 TRIO 039.04.67.413
Opzeggen	twee maanden voor het einde van het kalenderjaar, schriftelijk bij de ledenadministratie	

